

RETORN A LES AULES

En català, a l'escola

Al País Valencià, les «línies». Al Principat, la «immersió». A d'altres llocs, encara, el voluntarisme. La catalanització a les escoles dels Països Catalans té noms complicats i segueix ritmes diferents. Els resultats són ara a debat.

R. Aymerich/O. Montferrer

Tot just fa un mes que Miquel Téllez ha celebrat el seu quart aniversari. Viu en una ciutat-dormitori de la perifèria barcelonina, Cornellà. Aquest cap de setmana, Miquel ha estat objecte de discussió familiar. L'avi, que no obre mai la boca, diu que tot això són punyetes. Però els pares han decidit i han marcat amb una creueta el full d'inscripció corresponent, allà on diu «en català». Teresa, la mare de Miquel, viurà un veritable via-crucis abans no trobi plaça en algun centre. Finalment, ha tingut sort, i malgrat que li ha tocat un centre sobresaturat

d'alumnes, Miquel podrà aprendre en català.

A Vicent Montllor, per contra, el català li ve dels pares, l'ha sentit parlar tota la vida. El seu problema és, però, un altre. Els Montllor viuen a Albalat dels Sorells, a l'Horta, i l'escola local no s'ha decidit encara per endegar una línia en valencià. Vicent haurà de desplaçar-se tres quilòmetres fins a Meliana. No és l'únic: 445 xiquets de tot el País Valencià s'han de desplaçar a diari per tal d'aprendre en valencià. I encara sort, es poden considerar uns privilegiats.

Els Montllor parlen valencià a casa i els Téllez són castellanoparlants, però ambdues famílies coincideixen en la

mateixa preocupació: que els fills aprenguin la llengua que es parla, la del seu país. Això no obstant, les circumstàncies són, a cada lloc, diferents. Al Principat, la paraula de moda és *immersió*, una tècnica pedagògica que el SEDEC (Servei d'Ensenyament del Català) aplica des de 1984. Al País Valencià ho són les famoses *línies*, això és, un nombre determinat de centres que, des de 1983, imparteixen l'ensenyament en valencià.

Allò que unifica tots dos projectes —sobre els quals recolzen les respectives polítiques normalitzadores— és tenir en comú el fet d'utilitzar el català com a vehicle d'ensenyament de totes les assignatures. Dit d'una altra manera: la

veritable catalanització de l'escola pública. L'objectiu és que al final dels estudis primaris l'alumne tingui coneixement de les dues llengües oficials. Perquè el més probable és que a secundària no tingui possibilitat de seguir utilitzant el català.

Una resistència desigual

Isidro Cabello és professor de Literatura Espanola en un institut de Terrassa, al Vallès, i alhora, president de l'Associació de pares del col·legi Ramon y Cajal. Cabello passa, en qüestió d'anys, de ser un decidit defensor de la «integració del català» a encapçalar l'oposició de l'associació de pares una vegada el claustre de professors assajà el procés d'immersió. Uns oportuns canvis en l'associació —d'això fa

ridícula. En tot cas, la resistència al Principat, com veurem més endavant, es manifesta d'una altra manera.

En tot cas i des de l'aplicació de les respectives legislacions, l'escolarització d'alumnes en català ha anat creixent de manera molt diferent. Al País Valencià, on les *línies* s'iniciaren l'any 1983, els centres que imparteixen en valencià han passat de ser 8 —el 1983— a 268 el darrer any. Això no obstant, i si ho traduïm en xifres, la proporció d'alumnes de pre-escolar i primària en relació al total de l'escola pública és de poc més de 3%: 13.000 alumnes sobre un total de 377.200, sempre seguint les dades de la conselleria. Qüestió que s'agreuja encara més pel fet que a l'ensenyament privat —i a diferència del que passa al Principat— l'ensenyament

les xifres, el nombre d'alumnes és d'uns 140.000, per un total de 535.568 alumnes matriculats el darrer any a pre-escolar i primària dins l'escola pública.

La immersió per dins

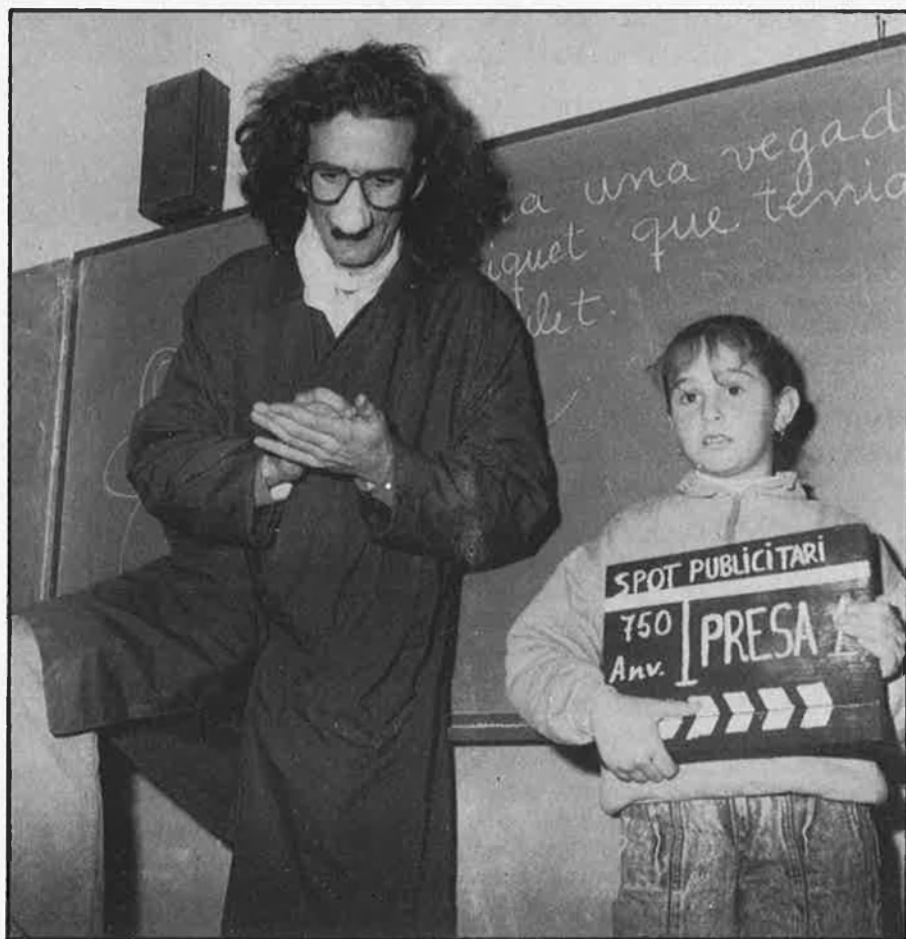
«Quan ho vam proposar als pares, van quedar indiferents. Però tampoc van dir que no. Ara, a molts dels professors se'ls nota la manca de convicció, no coneixen bé el català. I a més, n'hi ha alguns que quan surten de classe utilitzen el castellà amb els alumnes». El testimoni és recollit d'un centre de primària del Prat de Llobregat. El procés d'immersió —en teoria, el més avançat dels que es pot aplicar pedagògicament als Països Catalans— és terriblement fràgil.

Estudis recollits per la mateixa administració i elaborats a quatre anys dels primers intents normalitzadors —1978— remarquen que «la condició bilingüe només és pròpia del català, mentre que el monolingüisme és propi del castellanoparlant».

La manca de preparació de molt del professorat, les dificultats amb què es troba l'administració dins el procés d'immersió —i que són reconeguts *sotto voce*—, i el convenciment que en alguns dels centres en què es realitza la immersió, no totes les classes es realitzen en català, són algunes de les preocupacions que van presidir les III Jornades sobre Models de Política Lingüística, que es van celebrar a Prada de Conflent aquest agost, paral·lelament a la Universitat Catalana d'Estiu.

Per a Josepa Huguet, coordinadora d'aquestes jornades, «el problema és greu. No és només que al Principat quedin encara molts alumnes per escolaritzar, el problema és que no s'han estudiat els canvis d'orientació lingüística. Fer més català a l'escola no implica necessàriament més ús social del català. El nen es sol regir per la llei del mínim esforç, i si veu que el professor es passa indiscriminadament al castellà, conclou que no és necessari utilitzar el català».

«Al meu entendre —continua— hi ha una manca real de voluntat de l'administració en el tema. No és la primera vegada que se sanciona un centre per no complir els mínims en castellà i, per contra, no es coneix encara cap centre que hagi estat sancionat per no complir els mínims de català». Mínims que, a parer de molts dels assistents a les III Jornades —que contrastaven amb l'optimisme del SEDEC—, no es compleixen sovint. □

Un dels problemes més greus és que fer més català a l'escola no implica necessàriament més ús social del català.

dos anys— van permetre que el procés seguís endavant. El cas de l'Institut Ramon y Cajal de Terrassa, no ha estat, segur, l'únic. Però tant la premsa com la mateixa administració han cuidat bé de no donar ressò a aquests conflictes. Una resistència que, si es compara a la del País Valencià —on l'oposició a la tímida valencianització de l'escola pública obté un fort ressò públic— és ben

en valencià és pràcticament nul. Potser el caldejat ambient polític valencià justifica aquesta prevenció. Però, si continua així, l'escolarització en valencià necessita desenes d'anys per completar-se...

Al Principat, la proporció dels escolaritzats totalment en català representa —segons les dades del SEDEC— el 63% dels centres. Tot i que, tornant a